

MANÉVR SILAMI A PROSTŘEDKY

Specifické rysy operací a bojů v počátečním období (zvláště činnost vojsk na směrech) vyžadují si různá opatření v oblasti velení. Cílem těchto opatření bude upřesnit původní zámysl operace (boje) podle konkrétní situace a předpokládaného dalšího vývoje. Tím vytvořit předpoklady k úspěšnému plnění úkolů a splnění cílů první operace (boje).

Rychle měnící se situace může donutit velitele k přijetí i nových rozhodnutí. K jejich realizaci bude zpravidla velmi málo času a v prvních hodinách a dnech války (podle stupně velení) nebudou v důležitých prostorech (směrech) ihned k dispozici ani potřebné volné síly a prostředky. Proto nedílnou součástí operační a bojové činnosti vojsk v počátečním období

války nutně bude častý manévr palbou, silami a prostředky.

Organizace zvláště neplánovaného manévru může spotřebovat značnou část efektivní pracovní doby velitelů a štábů. K zabezpečení splnění stanovených úkolů mohou vojska provádět různé manévry podle stupňů velení a z nich vyplývajících sil a prostředků. Podle situace vojsk a cílů, jež příslušný velitel bude manévrem sledovat, podle času, povětrnostních podmínek a terénu půjde o specifickou činnost vojsk, která si vyžádá i specifického řešení. Proto manévru v POV budeme věnovat potřebnou pozornost.

V článku se zabývám některými obecnými otázkami manévru pozemních vojsk v POV s důrazem na manévr podél fronty.

—☆—

Manévr silami a prostředky bude jedním z rozhodujících činitelů úspěchu, zvláště při vzniku situací, v nichž vojska nebudou moci splnit úkoly ve

stanovených časech a do stanovené hloubky v původní operační (bojové) sestavě.

Bude to tehdy, dosáhne-li nepřítel

na některém směru překvapivého úspěchu (použitím JZ) a ohrozí tak plnění úkolu našimi vojsky, nezmění-li tato bojovou sestavu; vytvoří-li nepřítel ve výhodném pro něho terénu hluboké a široké pásmo radiačního zamoření s rozsáhlými požáry a závaly a tím podstatně sníží možnost aktivity našich vojsk; změní-li nepřítel před našimi vojsky dosud převládající způsob bojové činnosti; vznikne-li v případě úspěchu či neúspěchu našich vojsk situace, která si vynutí změnu jejich sestavy (v útoku rozšířit úspěch zesílením úspěšně pronikajících vojsk, v obraně vytvořit hloubku obrany nebo zesílit protiúderné uskupení atp.).

Můžeme najít i další situace, jejichž řešení si vyžádá větších či menších změn v operační (bojové) sestavě vojsk. Uvedl jsem ty hlavní, které s největší pravděpodobností přinutí naše velitele rychle se rozhodnout k manévru silami a prostředky. Půjde

zpravidla o rozhodování, kterými silami a prostředky a s jakým cílem manévru uskutečnit. Jednoznačně lze říci, že vzniklé situace se budeme snažit vyřešit především manévrem palbou.

Však ne všechny situace bude možné vyřešit pouze manévrem palbou.

Prozatím nelze uvažovat v široké míře o manévru vzduchem. Kapacity dopravního letectva a vrtulníků budou v POV využívány přísně centralizovaně, zaměřeny k plnění plánovaných úkolů. Dříve neplánovaná vzdušná přeprava sil a prostředků vyžaduje delší doby na přípravu. Možnost rychlého přemístění např. jednoho svazku s jeho prostředky v rámci operační sestavy armády se vůbec vymyká reálným možnostem letectva a není v POV ani technicky proveditelná.

Bude tedy nutné manévrovat hlavně tankovými a motostřeleckými divizemi a útvary a tím měnit uspořádání operační (bojové) sestavy vojsk.

—☆—

Manévru silami a prostředky v podstatě bude vždy plánovaným nebo situací vynuceným opatřením velitelů s cílem v co nejkratší době přeskupit operační (bojovou) sestavu vojsk. Vzhledem k průběhu linie fronty půjde v rámci manévru většinou o pohyb vojsk z hloubky k frontě a podél fronty.

Z hloubky zasazujeme do sražení (boje) druhé sledy a zálohy, popřípadě nově vytvořené svazky. Jejich pohyb plánujeme a včas zabezpečujeme a proto jeho zabezpečení nebude zvláště složité. Případné změny vyplývající z upřesnění konkrétního úkolu nebudou mít zásadní vliv na časové a prostorové plnění úkolu vojsk.

Při manévru z hloubky v operačním rámci přesunují se vojska větší část cesty mimo dosah nepřátelských pozemních taktických prostředků jaderného napadení, což sníží pravděpodob-

nost úderu na jejich sestavu. K zabezpečení PVO přisunovaných vojsk nebude zpravidla nutné přeskupení sil a prostředků PVO, neboť budou chráněna již organizovaným systémem. Vojska se budou přesunovat i mimo dosah většiny pozemních průzkumných prostředků nepřítelů, což mu ztíží včasné zjištění manévru a tím i přípravu protiopatření. Uvolnění komunikací pro přesun nebude představovat zvláštní problém, neboť půjde zpravidla o dříve předvídané akce. Přesto bude však nutné počítat s možnostmi narušení přesunu činností nepřítelů (jaderné a chemické údery, letectvo a diverze), což si vyžádá přípravu potřebných opatření u vojsk i na komunikacích. V podstatě by však tento manévru neměl být obtížný, zachováme-li trvale pevné velení vojskům a tvrdě dbáme na plnění stanovených úkolů na všech stupních vele-

ní a na udržení pořádku na komunikacích.

Při pevném řízení všech částí operační (bojové) sestavy nemělo by být ani problémem odstraňování případných následků nepřátelské činnosti

proti přesunovaným vojskům. Manévr silami a prostředky z hloubky bude jistě méně složitý než manévr podél fronty a proto se jím nebudu zabývat, jelikož velitelé a štáby tyto úkoly často řeší.

Daleko složitější bude manévr silami a prostředky podél fronty.

Manévr z hloubky je dříve plánován, manévr podél fronty bude naproti tomu zpravidla situací vynuceným jevem se všemi z toho vyplývajícími důsledky.

Manévr z hloubky uskutečňují dříve vyčleněné nebo nové (přisunuté) síly, které nejsou vázány bojem s nepřítelem. Naproti tomu manévr podél fronty budou uskutečňovat většinou svazky (útvary), jejichž určitá část povede bojovou činnost v prvním sledu operační (bojové) sestavy. Z toho vyplývá, že manévr bude po vydání úkolu vojskům zahajován vyvedením sil z dotyku s nepřítelem. V jeho pokračování budou vyváděna vojska soustředěná v dostatečné vzdálenosti od čáry dotyku a uspořádána (doplnění materiálu, popřípadě úplná speciální očista některých součástí). Vojskům musíme často poskytnout aspoň minimální odpočinek a teprve po něm budou schopna zahájit vlastní přesun v rámci plánovaného manévru. Půjde tedy o složitou činnost mnohdy značného počtu vojsk a prostředků.

Při přesunu do nového prostoru budou se tato vojska pohybovat rovnoběžně s linií fronty, tj. napříč týlovými prostory svazků prvního sledu, což dočasně zkomplikuje situaci v těchto prostorech. Splánování uvolnění os vojsky v dotyku a jejich týly musí být velmi pečlivě váženo, velitelé a štáby organizující manévr musí včas vydat potřebné rozkazy a kontrolovat realizaci úkolů vydaných podřízeným.

Při úvahách velitelů o manévru si-

lami a prostředky podél fronty musí mít tyto k dispozici především reálné podklady o časových možnostech manévru.

Jen velmi nesnadno se např. odpoutají od nepřítele v prvním sledu vojsk při normálních povětrnostních podmínkách za denního světla. Připravené vyvedení jednoho svazku v dotyku s nepřítelem a jeho soustředění v prostorech určených mimo dosah nepřátelských taktických prostředků jaderného napadení bude mnohdy vyžadovat (podle terénu a vzdálenosti prostorů soustředění od čáry dotyku) dvě až tři hodiny, jestliže budou plněny aspoň minimální požadavky utajení, maskování, resp. i klamání nepřítele.

Budou-li v prostoru soustředění uskutečněna opatření materiálně technického zabezpečení, popřípadě úplná speciální očista a bude-li nutné před zahájením dalšího přesunu poskytnout vojskům aspoň minimální dobu odpočinku, pak lhůta pro zahájení dalšího přesunu hlavních sil v prostoru soustředění bude 9—12 hodin od začátku vyvádění vojsk z dotyku (3—4 hodiny na vyvedení a přesun do určených prostorů soustředění, k realizaci opatření materiálně technického zabezpečení minimálně 2—3 hodiny — za předpokladu, že prostředky MTZ svazku a útvarů a potřebné zásoby budou včas přisunuty do prostoru soustředění a schopny ihned po příchodu vojsk zahájit činnost, dále 4—5 hodin pro minimální odpočinek). Tato doba bude závislá i na fyzickém stavu vojsk, na podmínkách terénu, povětrnosti a

dalších ukazatelích, jež ovlivňují stupeň bojeschopnosti vojsk.

Úplnou speciální očistu budou provádět jen některé jednotky a potřebná doba neovlivní lhůty činnosti hlavních sil.

V případech, kdy aspoň část sil svazku určeného k manévru bude rozmístěna ve druhém sledu, bude často vhodné (popřípadě i nutné) tyto síly připravit co nejdříve a zahájit s nimi plnění nařízeného úkolu v rámci manévru v nejkratší možné době.

Manévr podél fronty bude tedy velmi složitým úkolem, při jehož řešení vzniknou velmi náročné požadavky jak na metody práce zúčastněných velitelů a štábů, tak i na zúčastněná vojska. Zvláště složité bude vyvedení vojsk z dotyku s nepřítelem, a dále zabezpečení jejich rychlého průchodu sestavou jiných svazků. Složitým úkolem pro velitele a vojska bude odpoutání vojsk od nepřítele. Způsob jeho řešení je popsán v hlavě 11 Polního řádu (divize—pluk) stať 9, „Odchod“ a proto se nebudu jím tedy zabývat.

Včasný manévr podél fronty bude záviset hlavně na vytvoření optimálních podmínek v oblasti velení a jeho všestranného zabezpečení.

Ve velení půjde zejména o včasné vydání časově reálných úkolů vojskům. Obsah úkolů a způsob jejich plnění bude ovlivňovat konkrétní situace vlastních a nepřátelských vojsk, terén, radiační situace, denní doba a povětrnostní podmínky, dále správná a (hlavně) včasná organizace všestranného zabezpečení manévru (uvolnění os určených k přesunu vojsk).

V oblasti zabezpečení bojové činnosti bude nutné zaměřit pozornost zvláště na otázky boje proti zbraním hromadného ničení nepřítele a organizaci OPZHN, boje proti radioelektronickým prostředkům nepřítele (zvláště proti průzkumným radiolokátorům pozemních vojsk), maskování a utajení pohybu vojsk, dále na promyšle-

nou a s činností vojsk přesně skloubenou organizací materiálně technického zabezpečení.

Průzkum musí dodat včas zprávy o situaci nepřítele, o jeho možnostech a pravděpodobných zámyslech v pásmech svazků (útvárů), jež budou předurčeny k manévru a musí být proto vyvedeny z boje. Na těchto zprávách bude záviset síla a složení jednotek, jež budou ponechány s nepřítelem v dotyku.

Zvláštní pozornost bude třeba věnovat organizaci pořádkové služby jak při vyvádění a soustřeďování vojsk (organizace pohybu při vyvádění vojsk z boje, pořádek za přesunu, dodržování nařízení o maskování a utajení, zabránění hromadění se jednotek v některých prostorech, maskovací kázeň v určených prostorech soustředění vojsk), tak při vlastním přesunu vojsk do nového prostoru.

Pořádkovou službu při vyvádění a soustřeďování vojsk i v určených prostorech soustředění budou si zajišťovat velitelé vojsk vlastními silami a prostředky.

Vzhledem k nedostatku času a sil nebudou zpravidla tito velitelé mít možnost včas organizovat a zabezpečit pořádkovou službu přesunu vojsk na větší vzdálenosti. Velitel rozhodující o manévru (velitel armády, svazku) musí proto vypomoci podřízeným i svými orgány pořádkové služby, popřípadě i důstojníky svého štábu pro organizaci přesunu a pořádkové služby na osách. V prostorech, v nichž přesunují se vojska budou projíždět týlovými prostory jiných svazků (útvárů) musí nadřízený velitel i velitelé těchto svazků učinit včas opatření k uvolnění potřebných os a k zesílení orgánů pořádkové služby z počtu jejich sil a prostředků. Důležité bude kontrolovat plnění nařízených opatření orgány štábu velitele, který manévr organizuje.

Včasná organizace pořádkové služ-

by bude mít značný vliv na uskutečnění manévru v nejkratší době.

Vojska pravděpodobného nepřítele jsou ve značné míře vybavena průzkumnou radiolokační technikou, pro zjišťování pozemních cílů. Technické parametry používaných radiolokátorů umožňují nepříteli kontrolovat v příhodných podmínkách terénu pohyb našich vojsk až do hloubky okolo 20 km od čáry dotyku. Vzhledem k tomu bude nutné, aby prostory soustředění vojsk po jejich vyvedení z boje byly stanoveny ve vzdálenosti okolo 25—30 km od čáry dotyku. K přesunům do těchto prostorů bude nutné využívat co nejvíce komunikace kryté před pozorováním prostředky radiolokačního průzkumu vhodnou konfigurací terénu (probíhající v radiolokačním stínu). I další přesun v rámci manévru podél fronty musí jít v takové vzdálenosti od čáry, aby nepřítel přesun nezjistil pozemními prostředky průzkumu, tj. v průměru opět okolo 25—30 km. Uvedené vzdálenosti současně znemožní nepříteli napadat přesunující se vojska prostředky jaderného napadení jeho prvosledových svazků. V příhodných podmínkách terénu mohou být tyto vzdálenosti menší (i když to nebude výhodné vzhledem k zvýšenému nebezpečí napadení jadernými zbraněmi nepřítele).

Nepřítel dříve či později zjistí, že v operační (bojové) sestavě našich vojsk došlo ke změnám. Cílem různých opatření prováděných v rámci utajení (mezi nimi opatření proti nepřátelskému průzkumu) proto bude ztížit mu zjištění doby zahájení a ukončení našich změn. S ohledem na pravděpodobnou krátkou dobu, jež bude k přípravě a uskutečnění manévru k dispozici, nelze počítat s organizo-

váním časově náročných klamných (maskovacích) opatření. Vždy však bude například nutné udržet co nejdéle normální režim rádiového spojení. U vojsk puřesunujících se po vyvedení do prostorů soustředění, v těchto prostorech a v průběhu přesunu do nového prostoru bude rádiový provoz zakázán. S příchodem do nového nařízeného prostoru bude vhodné měnit údaje pro rádiové spojení.

Hukot motorů vozidel lze zakrýt dělostřeleckou palbou; poněvadž to však vyžaduje mnoho střeliva, bude vhodné přehlušovat tento hukot motory vrtulníků „visících“ nad terénem, nebo létajících v kruhu na malých výškách.

Po opuštění prostoru soustředění zaujatých vojsk po vyvedení z předního okraje bude vhodné (budou-li síly a prostředky — tedy nutné) ponechat dočasně v těchto prostorech makety a část jednotek a prostředků pro klamání vzdušného průzkumu nepřítele.

Vcelku lze říci, že půjde hlavně o opatření sice účinná, avšak nenáročná na čas, síly a prostředky vojsk a štábů.

V oblasti zabezpečení musí v práci velitelů a štábů při přípravě manévru převládat konkrétní řešení jednotlivých problémů a vydávání stručných (a hlavně včasných) bojových nařízení vykonavatelům. Nelze připustit, aby vyhotovování zvláštních plánů šlo na úkor času vojsk. Proto také budou velitelé organizující manévr řešit např. jen základní otázky spojení s jeho přípravou, organizací, provedením a zabezpečením. Podřízeným přitom ponechají širokou možnost iniciativy při plnění jednotlivých částí úkolů, mimo organizace přesunu, který musí přesně plánovat nadřízený štáb.